

**Opinia Polskiego Instytutu Notarialnego
z dnia 8 marca 2022 roku**

**Czy notariusz jest związany tajemnicą zawodową w przypadku niedokonania
czynności notarialnej?**

Normy prawne: art. 18 ustawy z dnia 14 lutego 1991 roku Prawo o notariacie, art. 180 § 2 Kodeksu postępowania karnego.

Literatura: W. Boć, *Status prawny notariusza*, Wrocław 2010, C. P. Kłak, *Pojęcie tajemnicy notarialnej i jej zakres*, NPN 2011, nr 2, A. Oleszko *Prawo o notariacie. Część Ustrojowa*. Kluczbork-Lublin 2009.

1. Uwagi wstępne.

Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej to jeden z najważniejszych obowiązków notariusza. Obowiązek ten ma charakter publicznoprawny, ustanowiony jest w interesie uczestników bądź potencjalnych uczestników czynności notarialnych i jest konsekwencją faktu, iż notariusz w zakresie swoich uprawnień, działa jako osoba zaufania publicznego. Wprowadzając obowiązek zachowania tajemnicy notarialnej ustawodawca zapewnia potencjalne strony czynności notarialnej, że okoliczności ujawnione notariuszowi ze względu na wykonywane przez niego czynności notarialne nie zostaną w bezprawny sposób wykorzystane i nie naruszą ich interesu prywatnego. Jest to niezbędny element właściwych relacji między notariuszem a uczestnikiem czynności notarialnej, budujący atmosferę zaufania i poufności (por. C. P. Kłak, *Pojęcie tajemnicy notarialnej i jej zakres*, NPN 2011, nr 2, s. 12). Zachowanie tajemnicy notarialnej jest gwarancją właściwego wykonywania zawodu przez notariusza. Tylko bowiem w takim przypadku, informacje przekazywane notariuszowi będą w odpowiedni sposób chronione, a poufność relacji między nim a klientem będzie w należyty sposób zabezpieczona (por. postanowienie SA w Katowicach z dnia 13 kwietnia 2011 r., sygn. II AKz 232/11, LEX nr 846506).

2. Zakres tajemnicy

Zakres tajemnicy notarialnej wyznacza art. 18 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 roku - Prawo o notariacie, zgodnie z którym notariusz jest obowiązany zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których powziął wiadomość ze względu na wykonywane czynności notarialne.

Nie ulega wątpliwości, że zachowanie tajemnicy zawodowej jest obowiązkiem notariusza, a nie jego prawem (por. wyrok TK z 22.11.2004 r., SK 64/03, OTK-A 2004, nr 10, poz. 107). Funkcją zakazów związanych z tajemnicą zawodową notariusza nie jest ochrona zawodu notariusza, ale nade wszystko ochrona osób, które w zaufaniu do publicznej funkcji notariusza powierzają mu wiedzę o faktach, z którą nie chcą dzielić się z innymi osobami. Gwarancja zachowania przekazanych informacji w tajemnicy jest podstawą wzajemnego zaufania i warunkiem swobodnego wykonywania zawodu

notariusza (por. postanowienie SA we Wrocławiu z 4.11.2010 r., II AKz 588/10, LEX nr 621274).

Przyjmuje się, że pojęcie czynności notarialnej należy interpretować szeroko, przez co notariuszowi nie wolno ujawniać ani treści czynności notarialnej, ani też okoliczności niesporządzenia aktu, a więc również żadnych wiadomości wiążących się z życiem prywatnym strony. Tajemnicą objęte są także wszelkie informacje ujawnione notariuszowi w celu dokonania czynności oraz wszelkie inne informacje uzyskane w związku z wykonywaniem czynności notarialnych (W. Boć, *Status prawny notariusza*, Wrocław 2010, s. 155), a także wszelkie informacje, które notariusz otrzymał przy dokonywaniu czynności notarialnej, a także informacje (wiadomości, okoliczności) dotyczące zdarzeń, które towarzyszyły dokonywaniu czynności notarialnej bądź które notariusz uzyskał, mimo że ostatecznie do dokonania czynności nie doszło (por. A. Oleszko *Prawo o notariacie. Część Ustrojowa*. Kluczbork-Lublin 2009, s. 200).

3. Tajemnica zawodowa w przypadku niedokonania czynności notarialnej

Analizując zakres obowiązków notariusza w zakresie tajemnicy zawodowej, w przypadku niedokonania czynności notarialnej należy rozróżnić dwie sytuacje:

a) sytuację, gdy określony podmiot – potencjalny uczestnik czynności notarialnej podjął działania zmierzające do dokonania czynności notarialnej, ale ostatecznie do dokonania czynności nie doszło. Przy czym bez znaczenia jest czy doszło do konkretyzacji zakresu tych czynności. Może to być zarówno osoba, która chce dokonać czynności notarialnej bądź też taka, która nawiązała kontakt z notariuszem w celu uzyskania informacji odnośnie swojej sytuacji prawnej. Przy czym dla bytu tajemnicy notarialnej bez znaczenia jest w jakiej formie zainteresowana strona kontaktuje się z notariuszem, jak również to w jaki sposób notariusz udziela odpowiedzi, ważne jest aby dotarła ona do zainteresowanej osoby (por. post. SA w Katowicach z 26.03.2014 r., II AKz 170/14, LEX nr 1487463.). Tego typu sytuacje niewątpliwie powodują wystąpienie okoliczności w których notariusz może powziąć wiadomość ze względu na wykonywane czynności notarialne. Nawet udzielenie informacji dotyczącej planowanej czynności, w sprawie, która zmierza do czynności notarialnej leży bowiem w zakresie obowiązków notariusza. W takim przypadku organ procesowy, zwracając się do notariusza o udzielenie informacji powinien wystąpić o zwolnienie go z tajemnicy zawodowej na podstawie art. 180 § 2 k.p.k.

b) sytuację, gdy określony podmiot - potencjalny uczestnik czynności notarialnej nie podejmował żadnych działań zmierzających do dokonania czynności u określonego notariusza. Chodzi tu o okoliczność negatywną, czyli stan faktyczny, gdy w danej kancelarii nie tylko nie odbyła się określona czynność notarialna, ale także nie zostały dokonane żadne czynności mające na celu, w jakimkolwiek stopniu, dokonanie czynności u tego konkretnego notariusza. Wykładnia językowa art. 18 § 1 ustawy z

dnia 14 lutego 1991 roku - Prawo o notariacie wskazuje na to, że tajemnicą notarialną objęte są tylko te okoliczności sprawy, o których notariusz powziął wiadomość ze względu na **wykonywane** czynności notarialne. Jeżeli notariusz nie wykonywał w określonej sprawie czynności notarialnych, ani nie zostały powzięte w tej sprawie jakiegokolwiek działania do tego zmierzające, czy to ze strony potencjalnych uczestników czynności notarialnych, czy to ze strony notariusza, a tym samym notariusz nie powziął żadnych wiadomości związanych z potencjalną czy konkretną czynnością notarialną, nie można mówić o związaniu go tajemnicą zawodową. Z taką interpretacją przemawia również wykładnia celowościowa art. 18 Prawa o notariacie, w tym argumenty wskazane powyżej, a dotyczące celu wprowadzenia tajemnicy notarialnej, w tym zdefiniowanie istoty tajemnicy notarialnej, którą jest ochrona interesów osób, które w zaufaniu do publicznej funkcji sprawowanej przez notariusza powierzają mu informacje, których innym osobom nie chcą ujawniać (por. uzasadnienie postanowienia SN z 29.10.2014 r., SDI 28/14, Legalis). Z tych przyczyn, w przypadku zwrócenia się przez organ procesowy o udzielenie powyższych informacji, nie jest konieczne uzyskanie postanowienia o zwolnieniu z tajemnicy notarialnej na podstawie art. 180 § 2 k.p.k., a notariusz może udzielić odpowiedzi, że takiej czynności w ogóle u niego nie było.

4. Podsumowanie

Obowiązek zachowania tajemnicy zawodowej dotyczy informacji, o których notariusz dowiedział się ze względu na wykonywane czynności prawne. Tym samym w przypadku niedokonania czynności notarialnej związane tym obowiązkiem będzie miało miejsce jedynie w sytuacji, gdy podjęte zostały jakiegokolwiek czynności mające na celu dokonanie czynności notarialnej, nawet gdy była to czynność potencjalna i nie miała skonkretyzowanej formy.

Autor opinii:

not. dr Aneta Wilkowska-Plóciennik

Przewodnicząca Wydziału VII Procesowego Polskiego Instytutu Notarialnego